

**SCHLIPF, FREDERICK ALLEN. CONSTRUCTING
LIBRARY BUILDINGS THAT WORK. CHICAGO: ALA
EDITIONS, 2020. 186 STR. ISBN 9780838947586**

Priručnik *Constructing library buildings that work* Freda Schlipfa objavilo je Američko knjižničarsko društvo 2020. godine. Autor navodi da je knjiga napisana za knjižničare, kao i za sve ostale koji su uključeni u planiranje i izgradnju knjižničnih zgrada, a nemaju vremena čitati *The practical handbook of library architecture: creating building spaces that work* koju su napisali John A. Moorman i Frederick A. Schlipf, gdje autori detaljno opisuju sve postupke planiranja i izgradnje knjižnične zgrade.

Knjiga je podijeljena u tri tematske cjeline: „Basics of the library construction process“, „Characteristics of successful library buildings“ i „Final words“. Tematske cjeline sadrže dvadeset i šest poglavlja. Poglavlja završavaju natuknicama s uspješnim rješenjima i pogreškama koje se temelje na prikupljenim primjerima izgrađenih knjižničnih zgrada, a potiču čitatelja na promišljanje. Knjiga sadrži predgovor, bilješku o autoru i pojmovno kazalo.

U „Uvodu“ autor navodi kako izgradnja knjižnične zgrade nije samostalan projekt nego uključuje uz knjižničare, korisnike knjižnice i lokalnu zajednicu u cjelini. Knjiga nudi smjernice za najčešća pitanja kao što su treba li birati između dizajna ili funkcionalnosti knjižničnih zgrada, kako se nositi s problemima održavanja loše izgrađenih knjižničnih zgrada, što s financijskim troškovima održavanja ili kako raditi u nefunkcionalnoj zgradi.

U prvom djelu knjige govori se o osnovnim postupcima pri izgradnji knjižnične zgrade kronološkim redoslijedom od odabira lokacije, planiranja dizajna zgrade, financiranja, prikupljanja ponuda, izgradnje te korištenja zgrade. Poglavlja u drugom djelu knjige donose pojedinačne teme u procesu izgradnje knjižnične zgrade, a treći dio knjige završne misli i ideje.

Prvi dio knjige naslovljen „Basics of the library construction process“ sadrži osam poglavlja. U poglavlju „Basic building configuration“ govori se o dizajnu, odnosno obliku knjižnične zgrade jer je to prva odluka koju treba donijeti. Autor predlaže da zgrada bude pravokutnog oblika, a da se ulaz nalazi na zapadnoj strani i bude pristupačan svim korisnicima, ako je moguće bez stepenica te da se unutarnji zidovi mogu lako mijenjati ako je potrebno. Drugo poglavlje, „Programming“, donosi detaljan popis potreba koje prostor mora zadovoljiti bez obzira na to planira li se nova ili preuređuje postojeća knjižnična zgrada. Najbolja osoba za pisanje programa gradnje knjižnične zgrade, prema autoru, jest knjižničar s

iskustvom rada u knjižnici koji u planiranje može uključiti i korisnike knjižnice. Prilikom planiranja prostora jednako je važno planirati prostore potrebne za knjižničnu djelatnost kao i planirati sve što je neophodno za jednu zgradu kao što su stepenice, grijanje, hlađenje, rasvjeta, sanitarije, protupožarni izlazi i ostalo. U trećem poglavlju pod nazivom „Hiring architects“ autor daje savjete kako pronaći arhitekta i s njim sklopiti ugovor u skladu sa zakonima Sjedinjenih Američkih Država. Poglavlje „Site selection“ govori o važnosti odabira lokacije na kojoj će se izgraditi knjižnična zgrada te o mogućnostima preuređenja izgrađenog prostora za potrebe knjižnice. Preporuka je autora da se prilikom izgradnje knjižnične zgrade treba računati da je potrebna četiri puta veća površina od površine planirane zgrade kako bi se osigurao dovoljan prostor za zgradu i mogućnost širenja knjižnične zgrade u budućnosti te prostor za ostale potrebne sadržaje kao što je, naprimjer, parkiralište. Peto poglavlje, „The Design and construction process“, donosi brojne savjete kako postupati s arhitektima, donatorima i građevinskim tvrtkama. Prije početka izgradnje potrebno je prikupiti svu dokumentaciju, provjeriti jesu li u projektu isplanirane sve prostorije, a zatim krenuti u prikupljanje financijskih sredstava za izgradnju i opremanje. Šesto poglavlje naslovljeno „Funding“ detaljno objašnjava mogućnosti prikupljanja novčanih sredstava, pri čemu autor naglašava važnost jasnog i transparentnog komuniciranja o prikupljenim sredstvima. Mnoge su knjižnice suočene s dvojbom hoće li proširiti postojeću knjižničnu zgradu ili krenuti u izgradnju nove te o tome govori poglavlje „Remodeling vs. new construction“. Prednost izgradnje nove knjižnične zgrade jest mogućnost osmišljavanja prostora potrebnog za sve aktivnosti i usluge knjižnice, dok je postojeće izgrađene prostore teže renovirati kako bi se ostvarili zahtjevi modernog uređenja knjižnice. U osmom poglavlju, „Converting non-library spaces“ autor se bavi prenamjenom prostora koji primarno nije planiran za knjižnicu u prostor koji će koristiti knjižnica za svoj rad. Takve su prenamjene prostora često znatno skuplje od novih zgrada, a preuređeni prostori ne postanu funkcionalni knjižnični prostori.

Drugi dio knjige „Characteristics of successful library buildings“ kroz sedamnaest poglavlja govori o svim obilježjima koje mora imati knjižnična zgrada. Deveto poglavlje s naslovom „Accessibility“ govori o pristupačnosti knjižnične zgrade za korisnike i djelatnike. Sljedeće poglavlje, „Acoustics“ govori o prostornoj akustici kao jednom od velikih izazova u planiranju i izgradnji knjižnične zgrade. U poglavlju „Efficient operation“ autor iznosi primjere neučinkovitog dizajna knjižničnih zgrada koje onda zahtijevaju mnogo vremena i financijskih sredstava za održavanje te utječu na rad knjižničara. Kako složiti električne instalacije da budu dostupne korisnicima u svakom kutku knjižnice i pri tome voditi računa o potrošnji električne energije govori poglavlje „Electrical wiring“. U trinaestom poglavlju, „Elevators and staircases“ naglašena je važnost funkcionalnih i praktičnih dizala koji omogućuju pristup knjižnici i knjižničnim uslugama za sve korisnike. Kako se mogu izbjeći poteškoće s proširenjem knjižnične zgra-

de u budućnosti, donosi poglavlje „Expandability“. Na dugoročnu fleksibilnost knjižničkog prostora utječe modularni namještaj, raspored električnih instalacija, rasvjeta, oblik zgrade, te se u poglavlju „Flexibility“ govori o novim zadaćama knjižnice koje utječu na proces planiranja i izgradnje knjižnične zgrade. Poglavlje „Furniture“ govori o važnosti prikladnog namještaja i izazovima odabira namještaja. U sedamnaestom poglavlju, „HVAC systems“, autor govori o sustavima grijanja, hlađenja, ventilacije i klimatizacije koji, da bi bili učinkoviti u knjižničnim zgradama, moraju imati prihvatljivu potrošnju energije te mogućnost odgovora na ekstremne vrućine ili hladnoću. Kako su knjižnice mjesta namijenjena i čitanju, stoga poglavlje „Lighting“ naglašava važnost dobre rasvjete u knjižničnim zgradama jer uz prirodno osvjetljenje treba osigurati i dovoljno umjetnog svjetla. Kakve prostorije sve treba imati knjižnična zgrada donosi poglavlje „Meeting and program rooms“. Prema autoru, najuspješnije knjižnice imaju prostorije za različite namjene, od soba za konferencije do prostorija za radionice za djecu i mladež. Dvadeseto poglavlje „Plumbing“ donosi najbitnije informacije i preporuke o planiranju i postavljanju vodovodnih instalacija. Kako planirati knjižničnu zgradu da bude sigurna za korisnike, knjižničare i zbirke, govori poglavlje „Security“. Brojni sigurnosni uvjeti definirani su zakonima i standardima propisanim za gradnju, ali njihova provedba često ovisi o vlasnicima prostora. Dvadeset drugo poglavlje naslovljeno „Services desks“ govori o brojnim uvjetima kojima se može osigurati da knjižničari na posudbenom pultu uz rada s korisnicima mogu obavljati i druge poslove. Preporuke kakve moraju biti police za knjige a kakve za ostale vrste građe te kako ih smjestiti u prostoru donosi poglavlje „Shelving“. Dvadeset i četvrto poglavlje, „Staff workspaces“ govori o radnim prostorima namijenjenim knjižničarima. Posljednje poglavlje, „Storage spaces“, podsjeća da je potrebno detaljno planirati veličinu, lokaciju i svrhu spremišta te voditi račun da se, osim spremišta za knjige i drugu vrstu građe, moraju planirati i spremišta za alate te sredstva za čišćenje.

Treći dio knjige naslovljen „Final words“ donosi poglavlje „Good and bad ideas in library architecture“ te navodi najvažnije dobre i loše zamisli koje su izvedene u knjižničnim zgradama.

Planiranje i izgradnja knjižnične zgrade suradnički je projekt knjižničara, korisnika, lokalne zajednice i arhitekata. Knjiga sve zainteresirane sažeto upoznaje s izgradnjom knjižnične zgrade od nacрта do unutarnjeg uređenja. Arhitektima i dizajnerima knjiga daje uvid u rad knjižnice i potrebe knjižničkog prostora, a knjižničarima donosi brojne prijedloge koji im mogu pomoći u planiranju knjižnične zgrade. Autor nudi pomoć svim knjižničarima koji trebaju sudjelovati u planiranju knjižnične zgrade te se na kraju knjige nalaze njegovi kontakti.

Iva Klak Mršić
iva.klak.mrsic@kgz.hr